

บทคัดย่อ

การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ให้แก่ผู้เรียนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงได้ใช้การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อพัฒนาและศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนิสิตในระดับบัณฑิตศึกษาในรายวิชาสารัตถทางการวิจัยและประเมินทางการศึกษาให้กับนิสิตระดับปริญญาโท ชั้นปีที่ 1 ภาคต้น ปีการศึกษา 2554 ภาคปกติที่มีจำนวนทั้งหมด 4 คน โดยใช้ระยะเวลาในการวิจัย 5 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการสอดแทรกการเขียนแผนที่ความคิดและแบบบันทึกผลการประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการเขียนแผนที่ความคิดของนิสิต การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ การเก็บข้อมูลก่อนสอน การเก็บข้อมูลระหว่างสอน และการเก็บข้อมูลหลังสอน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าความถี่กับข้อมูลเชิงปริมาณ และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อนำผลการประเมินที่ได้มาสะท้อนสำหรับพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ใช้การเทคนิคการเขียนแผนที่ความคิดที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนที่ได้จากการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มีดังนี้ 1) การพัฒนาให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนที่ความคิด และเห็นประโยชน์ของการเขียนแผนที่ความคิดก่อน 2) การพัฒนานิสิตต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะนำมาเขียนแผนที่ความคิด 3) การให้นิสิตได้มีส่วนร่วมและรับรู้เกณฑ์การประเมินจะให้นิสิตสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการเขียนแผนที่ความคิดได้ดี 4) การจัดบรรยากาศการเรียนรู้และการเขียนแผนที่ความคิดควรให้นิสิตได้มีอิสระทางความคิด และ 5) การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นิสิต

เมื่อนำการจัดการเรียนการสอนที่มีการใช้เทคนิคการเขียนแผนที่ความคิดมาใช้กับนิสิตแล้วพบว่านิสิตมีแนวโน้มที่จะพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทั้งในด้านการวิเคราะห์ส่วนประกอบ ความสามารถแยกแยะส่วนประกอบต่างๆ ของสิ่งที่วิเคราะห์ ความสามารถแจกแจงรายละเอียดของส่วนประกอบต่างๆ ของสิ่งที่วิเคราะห์ ความสามารถตรวจสอบ/จัดโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบใหญ่และองค์ประกอบย่อย และความสามารถนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์ให้เข้าใจได้ง่าย ตลอดจนมีความรู้ในเนื้อหาสาระของสิ่งที่ได้เรียนรู้ และพัฒนาคุณลักษณะนิสัยในการทำงานที่ดีขึ้น